

Még ma is szinte felmérhetetlen az a hatás, amit Liszt Ferenc (1811—1886) a kortársakra és az utódokra gyakorolt. Sokoldalú tevékenységét részletesen méltatni itt aligha lehetne. Azt azonban mindenképp meg kell említenünk, hogy Liszt munkásságának középpontjában a zongoraművészi pálya állt. (Az August Reissmann által, 1882-ben kiadott *Handlexikon der Tonkunst* így kezdi szócikkét: „Liszt, Franz, korunk legnagyobb virtuóza...”)

Liszt azonban mindig ügyelt rá, hogy a virtuozitás sose váljék holmi öncélú mutatvánnyá, zenei sportteljesítménnyé, hanem álljon a kifejezés szolgálatába. Ezt a törekvését szemlélteti az egyes művek nevének megválasztása, pontosabban műfaji meghatározása is. A *koncertetűd* kifejezés olyan zene-művet jelöl, amely túlmutat pusztán technikai gyakorlaton, szerzője hangversenytermi (vagy szalomban való) eljátszásra szánta. Ráadásul az 1860-as években keletkezett *Két koncertetűdnek* programja is van, ami az alcímekből (Erdősongás, Manók tánca) világosan kiderül.

Liszt széles körű érdeklődése más hangszerekre is kiterjedt. 1831 márciusában hallotta először Nicoló Paganinit, akinek bravúros technikáját a mai napig a „boszorkányos” jelzővel illetik. A *Grandes études de Paganini* (1851) voltaképpen nagyszabású kísérlet a virtuóz hegedűjáték zongorára való átültetésére. Az *E-dúr (Vadászat) etűd* Paganini Op.1-es *24 Capricciójá* egyikének átirata, míg a — talán legismertebb — *gisz-moll (La Campanella) etűd* az Op.8-as II., h-moll hegedűverseny zárótételének témáját használta fel.

1854-ben keletkezett az Erzsébet királyné albumába ajánlott egyik darab, a *Berceuse*. (A *bercuse* [bölcsoadal] mint karakterdarab rendkívül népszerű volt a romantikus komponisták körében.) Ez az első változat már magában hordja egy következő verzió csírát — amely azonban csak 1862-ben készült el. A *Berceuse* második megfogalmazása technikailag igényesebb az elsőnél, és inkább valamilyen belső álomzene, semmint valódi bölcsoadal érzetét kelti. A jelentős, öregkori művek szomszédságában találjuk a *Négy elfelejtett keringőt* (1881—83). Nincs megbízható adatunk, ami utalna ennek a furcsa címválasztásnak az okára. Lehet, hogy Liszt így búcsúzik az egész romantikától...? A múlt században nem lévén rádió, magnó, lemezjátszó, a zeneművek terjesztésének, népszerűsítésének feladata a zongorakivonatokra, illetve -átiratokra hárult. Liszt Ferenc sokat tevékenykedett ezen a területen is. Jó példák erre a Beethoven-szimfóniák, Berlioz-művek átiratai, az operaparafrázisok stb. Természetes, hogy Liszt élt saját művei népszerűsítésének ezzel a lehetőséggel is.

„LA CAMPANELLA” LISZT FERENC

A

1. Erdősongás / Waldesrauschen S.14 (Két koncertetűd No.1 / Zwei Konzertetűden Nr.1)	4' 22''
2. Manók tánca / Gnomenreigen S.145 (Két koncertetűd No.2 / Zwei Konzertetűden Nr.2)	3' 20''
3. Szerelmi álmok / Liebesträume S.541 (3 Notturmi No.3 / 3 Noktürn No.3)	4' 12''
4. Első Mephisztó-keringő / Erster Mephisto-Walzer S.514 (Tánc a falusi kocsmában. Epizód Lenau Faustjából Der Tanz in der Dorfschenke. Episode aus Lenau's Faust)	12' 04''
5. E-dúr etűd „A vadászat” / Etude in E major „La Chasse“ S.141 (Nagy Paganini etűdök / Grandes études de Paganini)	2' 48''

B

1. Első elfelejtett keringő / Première valse oubliée S.215	2' 54''
2. gisz-moll etűd „La Campanella” S.14 Etude in G sharp minor „La Campanella“ (Nagy Paganini etűdök / Grandes études de Paganini)	5' 41''
3. Bölcsoadal / Berceuse S.174 2. változat / 2 nd version	10' 47''
4. XV. Magyar rapszódia. „Rákóczi-induló” 244/15 XV. Rhapsodie hongroise „Rákóczy-Marsch“	6' 21''

DONATELLA FAILONI

zongora / piano

Zenei rendező / Recording producer: Dóra Antal
Hangmérnök / Balance engineer: Ferenc Pécsi
Photo: Zseni Jung

Grafika / Design: Miklós Juhász
MK 31394
Made in Hungary © 1991 HUNGAROTON

Talán nem fölösleges megemlíteni, hogy a *Szerelmi álmok* valójában három *dal* átirata. Közülük minden bizonnyal a lemezünkön hallható harmadik a legismertebb.

Ugyancsak átirat az *Első Mephisztó-keringő* is, amely egy kéttételes zenekari műből készült. Az eredeti mű címe *Két epizód Lenau Faustjából*; a mű második tételének (tánc a falusi kocsmában) technikailag fölöttébb igényes zongoraverziója lett az *Első Mephisztó-keringő*. Lisztet egész életében foglalkoztatta, a *Faust*; mind Goethe, mind Lenau alkotásának több művet is szentelt. A *muzsik* Liszt pedig mindig is előszeretettel fordult a démoni, az ördögi erők zenei ábrázolásához — lemezünknek ez a darabja kétségtelenül bizonyítja ezt. Külön kell szólnunk a *Rákóczi-indulóról*, a múlt század reprezentatív magyar indulójáról. Keletkezése nem kideríthető, kuruc korból való trombitaszignálokból, verbunkosok elemeiből állt össze. Megszerkesztője talán Bihari János volt, aki már az 1820-as években gyakran játszotta. Annyi bizonyos, hogy a *Rákóczi-induló* viszonylag rövid időn belül a magyarságtudat hangzó szimbólumává lett. Olyannyira, hogy a Bach-korszakban előadását egy időre a hatóságok betiltották. Az induló népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy Berlioz a *Faust elkárhozása* című oratóriumban hőseit magyar földre vezeti — ezáltal a jeles indulót a művész belekomponálhatta. Liszt nemzeti hovatarozásának bizonyítására több darabjában is idézi a *Rákóczi-indulót*, teljes egészében azonban a *XV. Magyar Rapszódia*ban szólaltatja meg a mindig forró ovációt kiváltó dallamot.

Jólesz György

Failoni Donatella Milánóban született, zenei tanulmányait már öt éves korában kezdte. Zongoradiplomáját Kadosa Pál növendékeként a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán szerezte meg. Részt vett több mesterkurzuson Salzburgban és Taorminában, Carlo Zecchi és Nikita Magaloff irányítása mellett. Igen fiatalon több nemzetközi versenyen díjat nyert: 1968-ban a Magyar Rádió zongoraversenyén és a taorminai Petroff versenyen, 1971-ben pedig a seregnoi Pozzoli versenyen. Vendégszerepelt Európa szinte valamennyi országában, valamint Amerikában, Afrikában és Japánban. Olyan híres karmesterekkel játszott, mint Carlo Zecchi, Mario Rossi, Lamberto Gardelli, Claudio Abbado (London Symphony Orchestra), és Pinchas Steinberg. Hungaroton lemezei: Cimarosa: 31 szonáta, Clementi: Szonáták.

60.-